

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Tammelin-Laine, Taina

Title: Miksi Eurooppa ei halunnut heitä?

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Tammelin-Laine, T. (2017). Miksi Eurooppa ei halunnut heitä?. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 8.3.2017(Maaliskuu). <http://www.kieliverkosto.fi/article/miksi-eurooppa-ei-halunnut-heita/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Miksi Eurooppa ei halunnut heitä?

Taina Tammelin-Laine

Toimittaja Kaisa Viitasen ja valokuvaaja Katja Tähjän sekä työryhmän "Karkotetut. Mitä heille tapahtuu?" on ajankohtainen ja koskettava teos siitä, mitä Euroopasta vastoin tahtaan poistumaan pakotetut siirtolaiset maahanmuuttajat joutuvat kokemaan karkotusprosessin aikana ja sen jälkeen. Työryhmä haastatteli kirjaa varten useita henkilöitä, jotka on syystä tai toisesta päätetty käännättää pois Euroopasta. Haastateltujen elämä oli useimmiten ehtinyt asettua uusiin uomiinsa jopa vuosien Euroopassa olon myötä, mikä tekee karkottamisesta niin lukijalle kuin itse karkotetuillekin vielä vaikeamman asian ymmärtää. Kirjassa toistuuakin kysymys "Miksi minua ei haluttu Eurooppaan?" Kirja koostuu kolmentoista tällaisen henkilön tarinasta. Lisäksi kirjaan on haastateltu yhtä suomalaista saattopoliisia. Kirjan lopussa on vielä kahden tutkijan kirjoitus karkotuskoneistosta.

Kirja-arvio

Kaisa Viitanen & Katja Tähjä (2016). *Karkotetut. Mitä heille tapahtuu?* Helsinki S&S. 162 s. ISBN 978-951-52-3831-3.

Kirjan karkotetut ovat alkujaan lähtöisin Ghanasta, Irakista, Thaimaasta, Kosovosta, Tšetšeniasta, Gambiasta, Filippiineiltä, Afganistanista ja Ugandasta, ja heidät on karkotettu Suomesta, Ruotsista, Itävallasta, Tanskasta, Kreikasta, Norjasta, Alankomaista ja Iso-Britanniasta. Heidän siirtolaisuutensa taustalla on esimerkiksi poliittiseen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvää vainoa. Osa heistä on lähtenyt pakoon esimerkiksi nälänhätää.

Kirjaan haastateltujen henkilöiden tarinat on kirjoitettu niin, että ne menevät suoraan lukijan ihon alle. Minä-muodossa olevat tekstit ja niihin huolella valitut valokuvat muodostavat neljätoista omanlaistaan todellisuutta, joista yhteenkään ei toivoisi kenenkään koskaan joutuvan. Esimerkiksi gambialaisen Jobe Ntenden (nimi muutettu) matka uuteen kotimaahan, Suomeen, kulki usean maan kautta. Suomessa hän sai kielteisen turvapaikkapäätöksen, ja hänet karkotettiin maasta. Gambian lentokentältä hänet kuitenkin palautettiin takaisin Suomeen. Hän on käynyt läpi samanlaisen karkotus-palautus -prosessin myös uudestaan, ja hänen tarinastaan välittyykin ihmettely siitä, kuinka kalliiksi tämä tuleeekaan Suomelle. Lukijaa ihmetyttää myös se, että Joben tarinassa nousee esiin Suomen poliisin kovat otteet ja väkivaltaisuus häntä kohtaan. Tämä tuntuu uskomattomalta maassa, jossa on totuttu pitämään poliiseja oikeudenmukaisina virkamiehinä, jotka auttavat avun tarvitsijoita. Kirjan äärellä joutuukin pohtimaan useampaan kertaan, "Voiko tämä olla totta?" ja "Eikö epäinhimillisyydellä ole minkäänlaisia rajoja?".

Karkotetut keskittyy nimensä mukaisesti karkotuspäätöksen saaneiden henkilöiden tarinoihin. Kiinnostavan ja lukijassa paljon ajatuksia herättävän vastakkainasettelun niihin tuo yhden saattopoliisin tarina. Saattopoliisin tehtävänä on useimmiten saattaa karkotettavat henkilöt lentokentälle tai laivaterminaaliin. Jos karkotettava selvästi vastustaa palauttamistaan tai jos hänen matkaansa sisältyy välilasku, hänen mukaansa lentokoneeseen lähtee useampi saattopoliisi. Kirjaan haastatellun saattopoliisin kertomuksessa eniten huomiota kiinnittää se, että tunteille tuntuu jäävän varsin vähän tilaa työssä mutta myös siitä kertovassa tarinassa, jossa niitä olisi ollut mahdollista tuoda esiin enemmän kuin arjessa. Silti myös inhimillisyyden ääni on kuultavissa, vaikka sitä varten korvia hieman joutuukin höristämään.

Lukijan on koettava kirja omista lähtökohdistaan ja aiemmasta kokemusmaailmastaan. Kevyttä ilta- tai lomalukemista kirja ei missään nimessä ole, mutta juuri siksi suosittelen tarttumaan siihen. Kirjan kautta lukijan tajuntaan piirtyy selkeä ja moniulotteinen kuva siitä, mitä karkotuspäätökset saavat yksilöiden elämässä aikaan. Se ei jätä ketään kylmäksi, eikä siitä voi olla olematta jotakin mieltä. Kyynisimmät lukijat todennäköisesti kyseenalaistavat koko kirjan todenperäisyyden. Herkimvät lukijat taas menettävät yöunensa ainakin pariaksi yöksi. Joka tapauksessa tämän lukukokemuksen jälkeen tv-uutisissa esitetyt välähdykset Euroopan pakolaistilanteesta, rajojen sulkemisesta ja kielteisistä turvapaikkapäätöksistä saavat taatusti aivan uudenlaisen merkityksen ja tulkinnan.

Kirjoittaja työskentelee tutkimuskoordinaattorina Jyväskylän yliopiston Soveltavan

kielentutkimuksen keskuksessa.